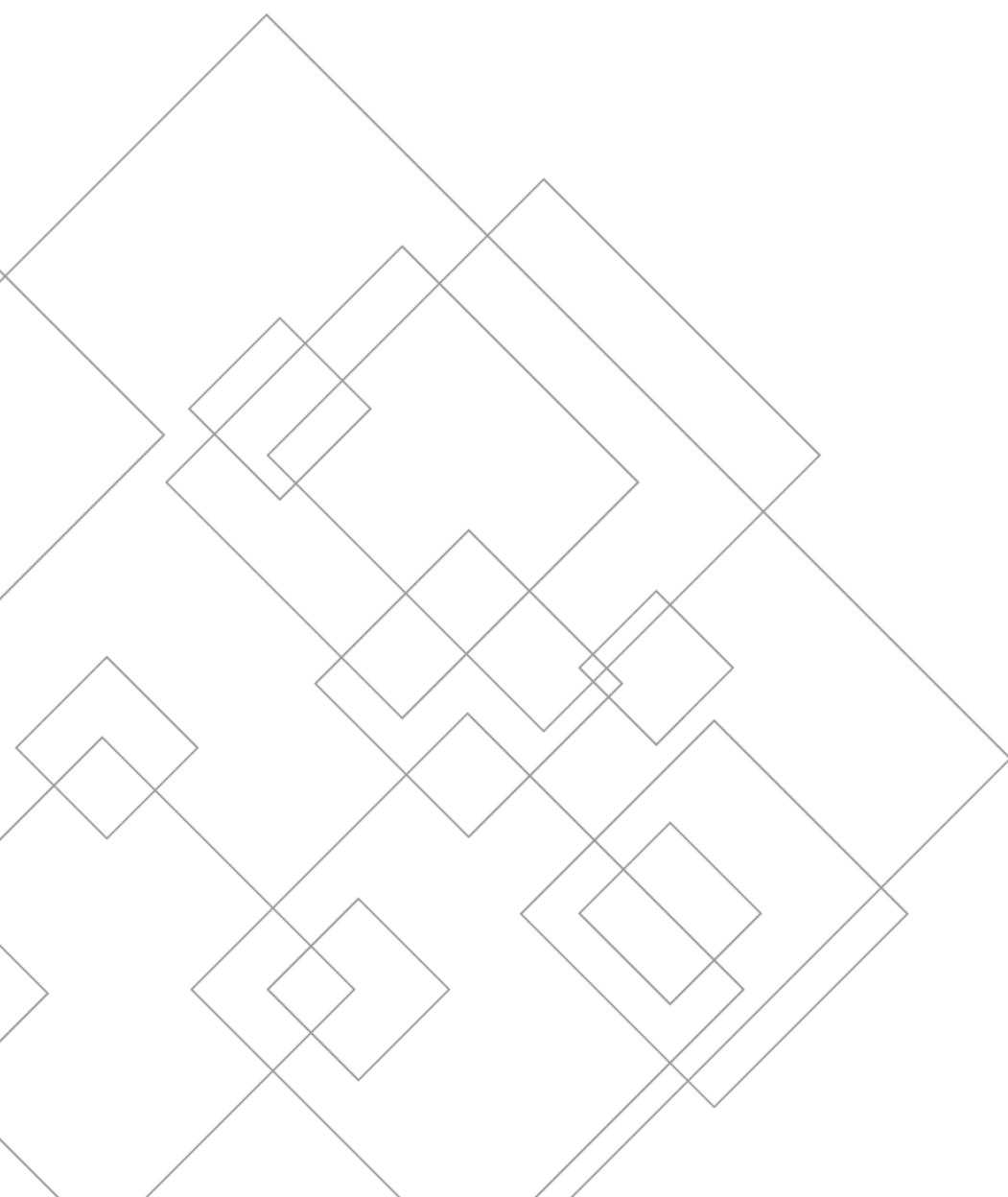


# Å føre en samtale via tolk

Norsk



**IMDi**  
Integrerings- og  
mangfoldsdirektoratet

Når to parter skal kommunisere med hverandre, men mangler et felles språk, er tolken et nødvendig mellomledd for at de to skal kunne føre en samtale med hverandre. Målet for den tolkede samtalen er at den skal være så lik en vanlig samtale som mulig. For at dette skal være mulig må partene imidlertid ta noen forhåndsregler.

Denne teksten forklarer kort hvordan tolking foregår i Norge, hva som er tolkens funksjon i samtalen, og hva dette innebærer for deg som skal samtale via tolk. Til slutt nevner vi noen forhold som du bør være spesielt oppmerksom på når du samtaler via tolk.

## **Tolkeloven**

I Norge er bruk av tolk regulert i en egen lov.

Hovedpunktene i tolkeloven:

- Alle offentlige organer har nå plikt til å bruke tolk når det er nødvendig for å ivareta hensynet til rettsikkerhet eller for å yte forsvarlig hjelp og tjeneste
- Når et offentlig organ bruker tolk, skal tolken være kvalifisert. En kvalifisert tolk er en tolk som står oppført i Nasjonalt tolkeregister.
- Det er forbudt å bruke barn som tolk.
- Tolkeloven stiller klare krav til tolken, f.eks. til absolutt taushetsplikt og upartiskhet.

### **I sitt arbeid skal tolken bl.a. følge disse retningslinjene:**

- Tolken skal oversette alt som kommer til uttrykk under samtalen – og ikke utelate, endre eller tilføye noe.
- Tolken skal være upartisk og nøytral i tolkesituasjonen – det betyr at tolkens egne holdninger skal ikke påvirke tolkingen.
- Tolken skal ikke påta seg andre oppgaver i forbindelse med tolkingen.
- Tolken har **absolutt taushetsplikt**.
  - taushetsplikten omfatter alle opplysninger tolken får kjennskap til i forbindelse med tolkeoppdraget.
  - taushetsplikten gjelder i forhold til «alle», også overordnede, kolleger og familie.
  - taushetsplikten gjelder også etter at tolken har sluttet i tjenesten.

## **Du som fører en samtale via tolk må være klar over at**

- du selv har ansvar for alt du lar komme til uttrykk under samtalen
- tolken ikke har ansvar for at opplysninger som du og din samtalepart gir hverandre, er riktige eller sannferdige
- tolken ikke kan holde rede på hva dere har sagt til hverandre, og ikke er din «huskelapp»
- tolken ikke kan opptre som representant for noen av samtalepartene
- tolken har plikt til si fra når han/hun er inhabil, dvs. dersom tolken er i slekt med, gift eller forlovet med noen av partene; selv er part i saken; – eller har handlet i saken for en av partene
- tolken må si ifra dersom han/hun ikke er i stand til å gjennomføre tolkingen på forsvarlig måte.

## **VIKTIG å huske når du skal samtale via tolk**

*Snakk med din samtalepart, og ikke om ham/henne*

- Henvend deg til samtaleparten, ikke til tolken. Dvs. ikke si «spør ham om han vil...», men spør direkte «vil du...». Da vil tolken oversette dette, og den tolkede samtalen blir mer lik en vanlig samtale.
- Dersom noe virker uklart for deg, eller når du er usikker på hva samtaleparten har oppfattet – spør samtaleparten, og tolken oversetter så spørsmålet.

## **Planlegg det du vil si**

- Legg vekt på de punktene som er viktige for deg.
- Unngå å snakke for lenge av gangen. Ta heller mange pauser, slik at tolken får mulighet til å oversette. Da blir tolkingen mest nøyaktig, og samtaleparten slipper også til med sine svar eller kommentarer – slik man gjør i en vanlig samtale.
- Uttrykk deg klart og konkret. Bruker du for eksempel ordtak, bør du samtidig forklare hva du legger i dem.

### **Vær også klar over følgende:**

- Ansiktsuttrykk og kroppsspråk som normalt støtter opp om ordene i en vanlig samtale, vil ha en redusert effekt i en tolket samtale. Å kommunisere via tolk ligner derfor litt på å snakke i telefonen – hvor vi jo også bare har ordene og stemmen å hjelpe oss med.  
Enkelte gester kan ha ulikt innhold i forskjellige språkkulturer (f.eks. kan nikkning som i norsk betyr «ja», andre steder bety «nei»). Slike forhold må du ha i minnet når du uttrykker deg gjennom tolk.
- Å tolke er hardt arbeid. Tolken må konsentrere seg fullt om tolkingen, og kan ikke utføre tilleggsoppgaver ved siden av de språklige. Tolken vil også bli raskere sliten enn dere som fører samtalen, og vil trenge pauser i arbeidet.